Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 7 (17480) | 1987 оной январиин 9, пятница | Сэн 3 мүн.

ҮНЭЕДЭЙНГЭЭ ҮҮЛТЭР ХАЙЖАРУУЛХА

...ублыкымнай ажахынуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд ...наалиин фермэнүүдэй ажалшадай урда муноо жэлдэ ...ихэ зорилгонууд хараалагданхай. Һаалиин малай һү шэ-...рид дэшэлүүлжэ, жэлдээ үнеэн бүриһоо 2000 кило-...наа бага бэшэ һү абаха тэмсэлнай улам үргэлжэлүүлэг-...байна. Энэ зориллоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ...ин фермэ болон һүнэй комплекснуудай мэргэжэлтэд, ...эрилэгшэд малай үүлтэр һайжаруулха, эхэ мал үсхэбэ-...хүдэлмэрээ урдынхиһаа эрид һайжаруулха болоно.

...ай Буряад орондо үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар ...абамаар дүй дүршэлтэй коллективүүд нилээд олошо-...лангаала нёдондо республикымнай найман райондо ...бүриһоо 2000 гаран килограмм һүн абтажа, бухы дээрээ ...дүн заабол туйлахаар арганай байһыемнай элишэлэн ...аа.

...ан эдеэ элбэгжүүлхын тула гансашье үнеэдээ шэмэ ...ай тэнжэлээр ядамаггүй хангаха бэшэ, мүн һаалиин ...обшотой һайнаар үсхэбэрилхэ эрилтэ табигдадаг. Үнеэ-...лтэрые һайжаруулангүй, фермэкүүдтэхи һүрэгые шэ-...эмэ бүруу, хашарагуудые холын хараатайгаар шэлэн ...найнаар түлжүүлэнгүй сагаан эдеэ дам саашадаа ...үүлжэ бирахагүймнай мэдээжэ.

...ентал үүлтэрэй мал нютагай шэмэрүүн хүйтэн улаарил-...гаалиин эрхэ байдалда тааралһан, тиимэһээ энэ үүлтэ-...л олошоруулагдана. Һүүлэй мэдээгээр манай нютагай ...йдалда тааралһан симментал үүлтэрэй мал 159 ажахыда ...илэгдэнэ. Тэрэ тоодо һайн үүлтэрэй иимэ мал удхэдэг ...эй фермэ бии байха. Эдэ фермэ, ажахынуудай малай ...һайжаруулха албанай мэргэжэлтэд болон хүдэлмэри-...жэл бүхэндэ бонитировко үнэргэхэдөө, үүлтэрэйнгээ, ...аг шэмынгээ талаар эгээл эрхим шанартай мал то-...лиҳо, һаалиин малай үүлтэр һайжаруулха саашанхи ...ргаа түсэб зохёодог гуриймтай.

...эмэтэй үнеэдые олошоруулха гэбэл, нэн түрүүлэн эхэ ...искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ һайнаар ...ааа гадна фермэ бухэндэ тоо бүридхэлэй хүдэлмэриие ...ическэ заабариин ёһоор эмхидхэхэ хэрэгтэй. Мүноо ...лика доторнай үнеэдээ һубайруулангүй, олон тугал ...үлжүүлдэг түрүү коллективүүд бии. Жэшээлбэл, Ка-...лндриан Капустин, Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын ...эй Афимия Смолина, Баргажакай районой Карл Марк-...эмжэтэ колхозой Розалия Бадмаева гэгшэдэй ажалла-...эмэнүүдэ 100 үнэн бүриһоо 100 гаран тугал тэнжээг-

...м ажахынуудта һүтэй үнеэдые элирүүлхээр шалгалтын ...гүүртэнүүд байгуулагдана. Мухар-Шэбэрэй районой ...а совхозой Түгнын һаалиин фермын дэргэдэ шалгалтын ...бии юм. Эндэ харуулһалгадаг гүнжануудһаа тус бу-...2500 гаран килограмм һү абана. Шалгалтын гүүртэдэ ...ипгадаг гүнжануудай һү шэмые тодоркойлһоной удаа ...н фермэнүүдтэ хубаарилан эльгээжэ, һүрэгыень шэ-...Энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар тус ажахы үнеэдэйнгээ ...ые эрид дээшэлүүлээ.

...й жэлнүүдтэ үнеэдэй һү шэмые эркд дээшэлүүлхэ ...тойгоор хара алаг, мүн симментал үүлтэрэй үнеэдые ...дунда эргээр 7000 килограммһаа бага бэшэ һү үгэ-...штино-фризскэ, айширска болон һайн үүлтэрэй бу-...наа абтаһан бухануудай үроор үрэжүүлжэ туршалга ...Зүгоор энэ шалгалта, туршалганууд холын хараатай-...сэбэлгдэжэ, эмхитэйгээр ябуулагдаха ёһотой. Тиихэдэ ...ршалгануудые үбһэ тэжээл элбэгэтэр, шанартайгаар ...лэг ажахынуудта үнгэргэхэдэ түргэн ашаяа харюулха

...малай һүрэг шэнэлхэ болзорые шадаал һаа, хо-...р һайн. Мүноо республикымнай ажахынуудта фермэ-...гол һүрэг 7—8 жэлэй туршада һэлгэгдэжэ шэнэлэг-...нэмнай бирагүй гээшэ. Энэ дутагдал дары усадхахын ...ахы бухэндэ эмэ хашараг, гүнжанууд эрид олошо-...аха ёһотой. Тусхайлбал, ойрын жэлнүүдтэ бухы үхэр ...нүрэгэй 35—40 процентнь үнеэн байха болоно. Тии-...хы үнеэдэйнь 20—25 процентнь гүнжан байбал таа-...й. Энэ мал болохоор эмэ тугал, буруу, хашарагуудые ...йгээр түлжүүлжэ олошоруулха гээшэ ажахы бүхэнэй ...нтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй гол зорилго мүн.

...рһан мал ажахын дарамта гэжэ зүбоор хэлсэдэг. Мү-...спубликадамнай үнеэ, гүнжануудые искусственна ар-...эжүүлхэ 339 пункт бии. Тэрэнэй 81-ниинь бухы эрил-...рэмоор үхэрэгдэнхэй. Зүгоор 250 гаран пунктнууд ...ринарна эрилтэдэ хүрэхэгүй, муугаар түхеэрэгдэнхэй ...эм. Тэршэлэн һүүлэй жэлнүүдтэ техник-үрэжүүлэгшэд ...дуталдажа, үрэжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүй ябуу-...Эдэ бухы дутагдалнуудаа дары усадхахаар зохихо ...нүүд абтаха ёһотой.

...нэн жэлэй дүкгүүдые согсолон зэргэсүүлхэдэ, олохон ...уудта малай тоо бүридхэлэй хүдэлмэри муугаар эм-...эһэниинь элирнэ. Тусхайлбал, зарим колхоз, совхо-...нутэй үнеэдые олошоруулха эхин хүдэлмэри ябуу-...гүй. Энэ эһэ уламжалан Түнхэнэй районой «Сибиряк» ...й Еловкын фермэдэ, Ярууныи районой Нарһатын, ...й совхозуудта үнеэн бүриһоо ойрдоол 1500 шахуу ...мм һү һаана. Һүүлэй жэлнүүдтэ үнгэргэгдэнэн бони-...н дүнгүдые согсолон харахада, республикымнай ...удта бухы үнеэдэй 20 процентнь туд бүрөө 1500 ки-...лограмм доошо һү үгэдэг байшоо. Һү шэмээр бирагүй ...эрид үсөөруулхэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр, үргэ-...буулангүй, шэнэ илалта ялагаад туйлагдахаб.

...н мал олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулха хү-...дэ ветеринарна албанай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэй-...баадалсаха ёһотой. Һү шэмэтэй үнеэн дэлэнгэй элдэб ...шаанда түргэн нэрбэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ фермэ ...үнеэд саг үргэлжын ветеринарна харуулһан доро ...ааха болоно.

...үүлтэр һайжаруулжа, һүрэг олошоруулха хүдэлмэри ...гэ жэлэй ажал бэшэ. Тиимэһээ зоотехническэ алба-...элмэрилэгшэд бухы ажалаа холын хараатайгаар түсэб-...уулха уялгатай.

...ажахынуудта ветеринарна албанай хүдэлмэри пар-...профсоюзай комитедүүдэй хамтын заседанинуудта, ...Советүүдэй эрлжээтэ сессинүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэг ...юм. Тиимэһээ ажахынуудай партийна, профсою-...комолой организацинууд, нютагай Советүүдэй депу-...арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд һаяхан баталагдан ...«Худоо ажахые тааламжатай зүбоор эмхидхэхэ түхэл ...ые, ажахын тоосоое нэбтэрүүлнэхэй үндэһоор эндэ ...бүтээсые дээшэлүүлхэ хойшолуулашагүй хэмжээнүүд ...КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэн, ...пэй, хиналта шалгалтын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, ...тагдалнуудыень элирүүлжэ усадхаха эрэгтэй. Тобшол-...ахынуудай, мүн һаалиин фермэнүүдэй зооветеринарна ...алтэд болон малай тоо үсөөрдхэлдэ, малайнгаа һү-...шоруулха, үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхээр үүлтэр ...улха хүдэлмэрээ хурдадхалгын, хүбилалтын шэнэ ...ябуулжа, зохёохы шадабаряа элсүүлэн оролдохо

ФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У Һ А З

...КСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ СИСТЕМЫН ...АГАНДИСТНУУДТА «РСФСР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЭЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...истско-ленинскэ теории болон КПСС-эй политикые нэб-...дэлгэрүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө «РСФСР-...эй габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ ээргэ

Буряадай АССР-һээ

...в Александр Семеновичто — КПСС-эй Буряадай обко ...итическэ гэгээрэлэй байшаные деагша.

...лин Леонид Павловичта — Улаан-Удын мяха-консер ...абинадай марксистско-ленинскэ һуралсалай системы ...дист

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

...а, 1987 оной январиин 7.

...7 оной янв...

...ГНША...

...нирхо...

...ІХАТ

...ИНАА ВЕЛОС... БҮТЭЭБЭ...

ЭЛШЭ ХҮСЭН ЭЛБЭГЖЭНЭ

Фоторепортаж

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада республикадамнай олон шэнэ предприятинууд, тосхон, һууринууд баригдажа, ашаглалгада тушаагдаа. Тиимэһээ үйлэдбэрнин, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые найдамтайгаар хангаха зорилготойгоор энергетическэ томо объектнүүдһээ гадна шэнэ подстанци баригдана, электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг утаһан татагдана. Мүнөө гуша гаран мянган километр утатай булад утаһаар электрын элшэ хүсэн холо ойрын город, тосхон, һуурин хүрэтэр дамжуулагдана.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй туршада барилгашад хүсэ ехэтэй 3 подстанци бариһан, 324 километр утаһа татаһан байха юм. Шэнэ жэлэй урдахана энергетическэ барилгашад Сэлэнгын районой Сэлэн-Дүүмэ тосхондо шэнэ подстанци барижа, ашаглалгада тушаагаа. Тус подстанци 64 мянган киловольтампер электрын элшэ хүсэ дамжуулха хүсэтэй юм. Эндэһээ элшэ хүсэн Сэлэнгын, Захааминай, Зэдын районуудай промышленна предприятинуудта, худоогэй ажахынуудта, мүн Монголой Арадай Республика руу дамжуулагдаха байна. Тингэжэ эдэ районуудай предприятинууд, хүн зон элшэ хүсөөр найдамтайгаар хангагдаха болобо гээшэ.

Тус подстанцин барилгада хэдэн предприятинууд хабаадаһан байна. «Электросибмонтаж» трестын А. Н. Соколовой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэжэ, жэлэй даабарине холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Эндэ хабсаргашад А. Потемкин, А. Гайдуков, А. Толпеко гэгшэд бүтэсэ ехэтэй ажалаараа олоной дундаһаа онсо шалгараа. Энэл трестын инженер А. П. Убеев, А. В. Маянцев гэгшэд оньһон орёо түхеэрэлгэнүүдые тургэнөөр, һайн шанартайгаар хабсаргаа һэн. «Востоксибэлектросетьстрой» трестын В. К. Коваленкын хүтэлбэрилдэг 30-дахи участогай хүдэлмэришэд бухы хүдэлмэреэ мүн лэ саг соонь хэжэ шадаа. Шэнэ жэлһээ Сэлэн-Дүүмын подстанциһаа зайн галай хүсэн арадай ажахыда дамжуулагдажа эхилбэ.

П. БУРМАКИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. А. Н. Соколовой хүтэлбэрилдэг бригадын түрүү хүдэлмэришэд (зүүн гаргаа). А. Потемкин, А. Гайдуков, А. Толпеко. 2. Инженер А. В. Маянцев оньһон түхеэрэлгэ хабсаргажа байна. 3. Хабсаргашад утаһа татана.

Авторай фото.

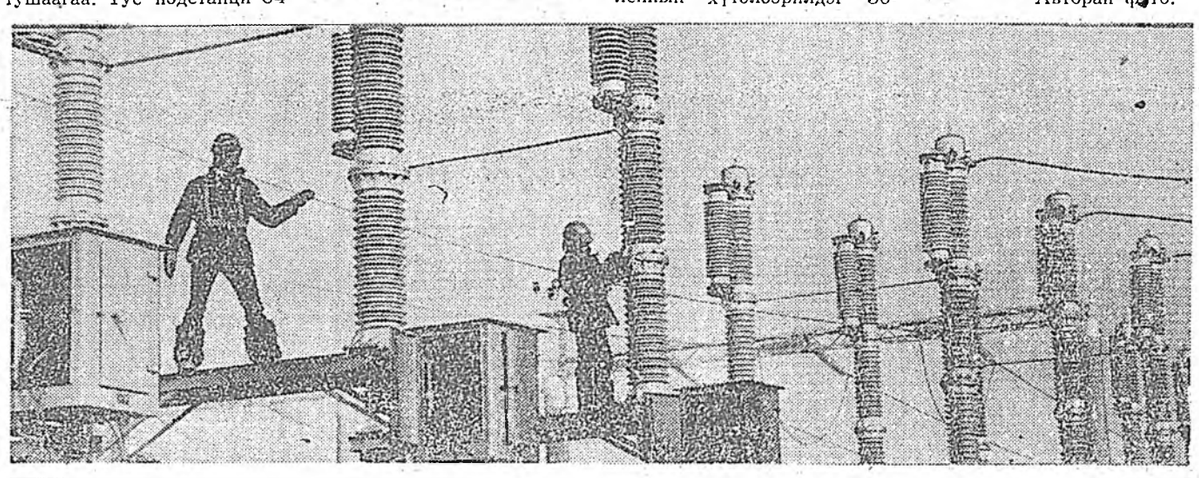

ҺҮ ШЭМЭНЬ ДЭЭШЭЛНЭ

Үбэлжэлгээ эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, үбэлэй һарануудта һү, мяха ехэер үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушаахаар республика дотороо үүсхэл гаргаһэн Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй совхозой, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коллективүүдэй уряае һайшаан дэмжэһэн Захааминай районой Санагын совхозой һаалишад нёдондонойнгоо амжалта улам батадхахаар эрмэлэзэнхэй ажаллака.

Үнгэрһэн жэлдэ ажахын табан һаалишан үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү абаһан байха юм. Дүршэлтэй бэрхэ һаалишад Софья Гундуева, Санжидма Ардаева, Светлана Будаева, Цырен-Дулма Бабалаева, Галина Дашибалова гэгшэд шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһоо һү ехээр һаажа, урда мэнэ шалгарна.

— Мүноо үнеэдтээ тэжээлыень шанаржуулан буйлуулаад эдюулнэбди. Тугалшаднай абтаһан тугалнуудтаа искусственна аргаар хэгдэһэн һү, уураг уулгажа, һаагдаһан һүнэй гаргашые нилээд доошолуулаа. Һүүлэй үедэ фермэдэмнай үнеэнэй тоһолиг һүн ехээр тушаагдадаг болоо. Манай коллектив январь һарынгаа, мүн нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые сүм дүүргэхэ аргатай. Бидэ энэ арга боломжөёо заабол хүсэдоор хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди,— гээд, совхозой һаалиин фермые даагша Санжайжап Банзаракцаев хэлэв һэн.

Н. ДАМБАЕВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ГОЛ ШЭГЛЭЛЭЭР

Совет машина бүтээгшэд арадай ажахые шэнэдхэн хубилгалгын түрүү эзргэдэ, дабшана. Бүтээсэ ехэтэй шэнэ техникэ ба түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээлгэдэ тэдэнэй орууллаг хубитые дээшэлүүлхэ харгы замууд тухай хүндэ машина бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай III съездын делегадууд хэлэһэн байгаа. Энэ съезд январиин 7-до Москвада дүүрэбэ.

Һалбаринуудай ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэл эрид ургажа байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Предприятинуудта шэнэ, түрүү юумэн эршэмтэйгээр нэбтэрүүлэгдэнэ, ажалай эмхидхэлэй түрүү түхэл шэнжэнүүд улам эдэбхитэйгээр хэрэглэгдэнэ, үйлэдбэридэ хабаадагшадай ажалай эрхэ байдал, ажаһуудал һайжаруулагдана.

Гэбэшье машина бүтээгшэд туйлаһанаараа сэдьхэлээ ханадаггүй юм. Эгээл тиимэһээ съездэд хабаадагшад хүдэлмэриингөө онол аргануудые нарижуулан һайжаруулгада онсо анхаралаа хандуулба. Хуушанай хандасануудта үндэһэлэн партиин революционно политикые бэелүүлжэ яашье болохогүй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, коллективүүдэй шиидхэхэ зорилгонууд асари ехэ, харюусалгатай байна. 1990 он болотор дэлхэй дээрэхи үндэр дээдэ хэмжээндэ харюусама эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргалгые 90—95 процентдэ хүргэхөөр, шэнэ техникэ зохёон бүтээлгын болзорые 3—4 дахин хороохоор хараалагданхай.

Ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэлые саашадань дээшэлүүлхэ хүнүүд, тэдэнэй ажалай эрхэ байдал болон ажаһуудал тухай анхаралаа ехээр хандуулха шухала гэжэ делегадууд хэлэһэн байгаа. Үйлэдбэриин ба социальна һалбаринуудта профсоюзай эдэбхитэдэй бэелүүлхэ ажал хэрэгүүд айхабтар ехэ юм гэжэ съезд дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Съезд дээрэ профессиональна союзай Уставта хубилалтанууд оруулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

Профсоюзай Центральна Комитедэй шэнэ бүридэл, шалгалтын комисси, СССР-эй Профсоюзуудай XVIII съездэд делегадууд һунгагдаа.

Эмхидхэлэй пленум дээрэ Н. И. Зиновьев профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшээр дахинаа һунгагдаба.

(ТАСС).

ОДО МҮШЭД ТЭЭШЭ ДҮҮЛИГШЭ

«Түлхин гаргагша хүсэтэ ракетэнүүдээр дэгдээгдэһэн совет онгосонууд манай Эхэ ороной нангин газар дээрэ-һээ мүртэй шэнжэлэгдээгүй байһан захагүй замбуулинай дайда руу оло дахин ниидхүүлэгдэхэ юм. Тэдэнэй ниидэлгэ, бусалга бүхэн совет арадай, түрүү үзэлтэй бухы хүн түрэлтэнэй агууехэ һайндэр — ухаан бодолой ба хүгжэлтэ дэбжэлтын илалта болохо байна!».

Сергей Павлович Королевой хэлэһэн эдэ үгэнүүд бодото космонавтикын үндэһэ һуурине табигшын түрэһөөр 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшын онсо шэнжэтэй уряа болобо. Энэ үдэшэ январиин 7-до Москвада, Литераторнуудай түбэй байшан соо үнгэргэгдөө. Манай үеын элитэ ехэ хүнэй дурасхаалые ёһолон хүндэлхэеэ эрдэмтэд, летчик-космонавтнууд, уран зохёолшод, журналистнууд эндэ ерэһэн байгаа.

Удаан саг соо үсөөхэн хүнүүд тэрээн тухай, тэрэнэй хүдэлмэри тухай мэдэхэ байгаа. Мүнөө Королевой баатаршалга хүн бүхэндэ мэдээжэ болонхой. XX зуун жэлэй элитэ ехэ туйлалтанууд тэрэнэй нэрэтэй холбоотой. Хүнэй гараар бүтээгдэһэн түрүүшын хэмэл одоной захагүй замбуулинай дайда соогуур ниидхүүлэгдэжэ эхилһые, түүхэдэ түрүүлэн хүнэй — замбуулинай дайда руу, мүн түрүүшын автомат аппарадуудай һара болон Үүрэй Солбон тээшэ табигдаһые бидэ элихэнээр һананабди. Ахамад конструктор Сергей Павлович Королевой хүсэл эрмэлзэлээр, оюун ухаан бодолоор нэгэдүүлэгдэһэн коллектив эдэ бүгэдые зохёон бүтээһэн байгаа.

Түби дэлхэйн ажабайдалда шэнэ үе сагые — замбуулинай үе сагые нээһэн энэ хүнэй олон янзын бэлиг шадабари тухай энэ үдэшэ дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. «Эрдэмтэдэй уласхоорондын харилсаан хэрэгтэй. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглаха гээшэ газар дэлхэйн бухы хүнүүдэй хэрэг мүн!» —гэһэн Королевой уряа мүнөөшье удха шанараа гээнгүй, һүр жабхалантайгаар соностожо байна.

(ТАСС).

Шалгалта юу харуулааб?

ДУТАГДАЛНУУДАА ДАРЫ УСАДХАХА ХЭРЭГТЭЙ

Ой тайгаар элбэг Захааминнютагта хони үсхэбэрилхэ гээшэ ехэл бэрхэшээлтэй. Мүнөө районой тала захын 4 совхозэдэ дүн хамта 14 мянга гаран эхэ хонид үбэлжэжэ байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ хонидой тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ дутагдалнууд дайралдана. Жэл бүхэндэ 13 мянганһаа доошо бэшэ хурьгадые абаха, 100 эхэ хонин бүриһөө 88 түл түлжүүлжэ, эхэһээнь һалгаалгадаа, толгой бүриин шэгнүүрые 23 килограммда хургэхэ ,хонин бүхэнһөө дунда эргээр 3 килограмм ноохо хайшалха гэһэн хараа зорилгоёо эдэ ажахынуудай хонишод бэелүүлжэ шаданагүй. Эндэ хонин ажалһаа абтадаг продукциин өөрынь үнэ сэнгынь түсэбһөө холо дээшэ байдаг.

Эдэ дутуу дундануудаа усадхахын тула районой агропромышленна нэгэдэлэй совет энэ табан жэлһээ эхилжэ, ажахынуудай хонин һүрэгые олошоруулха, тэдэнээ ашаг олзотойгоор үсхэбэрилхэ, мүнөөнэй сагай эрилтээр энэ шухала һэлбэрине хүгжөөхэ зорилгоуудые хараалһан байха юм. Нёдондошье тиимэ һайн гэхээр үрэ дүнгүүд түйлагдаагүй. Энэ жэлые онсо жэл болоо гэжэ зорилготойгоор, Захааминай район дотор жэлэй эхинһээ тодорхой хүдэлмэри ябуулагдажа захалба. Удахагүй эхэ хонидой хурьгалха харюусалгата хаһа эхилхэнь. Ушар тиимэһээ энэ шухала кампание ямараар үнгэргэнэнһөө байгша оной түсэбэй дүүргэлтэ, хонин һүрэгые саашадань эрштэйгээр үсхэбэрилхэ хэрэг сэхэ дулдыдаха байна за юм. Энэ талаар районой совхозуудай хурьга абалгадаа хэр бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэһээрнь һаяхан шалгалта үнгэргэгдэбэ.

Михайловкын совхозэдо үнгэргэгдэһэн шалгалтын бүлэгтэ Хамниин совхозой ахалагша хонишон, КПСС-эй райкомой гэшүүн, республикын габьяата малшан Е. Р. Норбоева, агропромышленна нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай районно комитедэй түрүүлэгшэ В. Ц. Санжеев, ветстанциин ахамад врач И. Л. Балданов гэгшэд оролсоһон байна. Тус бүлэгэй гэшүүдтэй хамта Михайловкын совхозой, мүн партбюрогой, нютагай Советэй хүтэлбэрилэгшэд, зоовет-мэргэжэлтэд хабаадалсаба. Бидэ энэ бүлэгтэ оролсоһон байнабди.

Зэдэ голой урда бэсын Мухадаг гэжэ газарай хонишэн Владимир Бадмаев 1977 онһоо хойшо эндэ хүдэлнэ. Тэрэ дүй дүршэлсөр хэды баян байбашье, ахалагша хонишон ажалдаа тиимэ баясамаар дүнгүүдые түйлаагүй. Жэшээнь, нёдондо тэдэнэр гэр бүлын подрядай гуримаар хүдэлөөшье һаа, 100 эхэ хонин бүриһөө ойрдоол 79 хурьга түлжүүлэ һэн. Энэ дутагдалаа байгша ондо усадхаха һаналтай отарые даагша нажартаа Хотогорой, нуга сабшалан дээрэ 635 центнер үбһэ, мүн 120 центнер зеленко нөөсөлөө бэлэй. Мүнөө тэрэнэй тэжээлэй хорёо соонь үбһэн, зелёнко, һолоомон, витаминтай ногооной гурил (сечкэ), жэжэдхэгдэһэн талха тарианай зүйл бии. Үдэр бүри силос асаргадана, түрүүшын хурьгадай абтажа эхилхэдэ хэмэл һүн, бардеа [illegible] юм. Хони, хурьгадай байранууд дулаалагданхай, хаяша хаамэгууд, хобоо хобтонууд гүйсэд бэлэдхэгдэнхэй. Мүнөө жэлдэ нёдондонойхи шэнгээр һэрхигэр шалатай, дээрэ үргэгдэһэн таһалганууд түхеэрэгдэбэ.

Гэхэтэй хамта энэ отарын хонид ехэл туранхайнууд. Үлбэр, һула бэетэй эхэ хонид олон байба. Е. Р. Норбоевагай заабаряар, һүрэгэй гурбанай үгэ хубииень амяарлан хаажа, эдеэлүүлхэ, һайн харуулһан дэро байлгаха болоо.

Ахалагша хонишон С. Ж. Мункуевай отарада 528 эхэ хонид хурьгалхаар хүлеэгдэнэ. Эндэхи хонид үбһэ тэжээлээр хэзээ хэзээнэйхиһээ элбэгээр хангагданхай. Шалгашад эндэ олон тоото дутагдалнуудые элирүүлээ. Хони, хурьгадай байра дотор эрилтэһээ үлүү дулаан байһанһаа шиит нойто ехэтэй, үһээ, хананууdынь буржагар сагаан сэнтэй. Байра соонь эхүүн агаар хамар сорьёод абана. Энэнь тусхай соргонуудай дээрэ, үндэрөөр тодхогдоһон дээрэнээнь агаарыень сэбэрлэжэ шаданагүй. Байра соохи түхеэрэлгэнүүдынь, хобоо хобтонуудынь нёдондоной бог шоройһоо сэбэрлэгдээгүй, заһабарилагдаагүй, сагаадагдаагүй байба. Олон тосто амһартанууд дутаалдана. Отарын эзэндэ хоёр туһалагша хонишод дары томилогдохо ушартай. Сергей Мункуев дутагдалнуудаа дары усадхахаар үгээ үгөө.

Залуу хонишон Николай Корнаковой даадаг отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай, эзэниинь өөрөө гансаараа хонидтоо витаминтай ногооной гурил үгэжэ, бэлшээридань һүрэгөө үшөөл гаргаагүй байба. Хамта ажалладаг тэрэнэй нүхэрынь гэртээ саг зуураар ябанхай гэжэ һүүлдэнь бидэ мэдээ һэмди. Мүн лэ эндэ туһалагшад хэрэгтэй. Хонидой байрань досоогоо гурбан хуби болгон таһалагданхай. Эндэ ороходо ехэл хүйтэн. Сонхонуудынь шэлшьегүй, үүдэ, үрхэнүүдынь дулаалагдаашьегүй, элдэб хэрэгсэлнүүд бэлэдхэгдээгүй байһаар. В. Бадмаевай отарын хонидто орходоо эндэхи хонид тобир тарган, январиин хорёодоор хурьгалжа эхилхээр хүлеэгдэнэ. Сакманщигуудай байха гэрынь үшөө дулаалагдаадүй, сагаадагдаадүй.

Бордошо нютагта Иван Яньковой отара байрладаг. Тэдэнэр хурьга абалгадаа һайн бэлэдхэлтэй. Газаань ерэхэдээ, эндэ дүй дүршэлтэй малшад хүдэлдэг гэжэ мэдэхээр. Юумэниинь хуу гуримтай. Ахалагша хонишон шалгалтын комиссиин гэшүүдтэ өөрынгөө шэнэ барилга харуулаа. Хонидой байрада холбожо, гэр бодоогоо. Іэндээ амархе, эдеэ хоол бэлэдхэхэ таһагуудые, бани-сауна түхеэрһэн байна. Иигэжэ хурьга абагшад тааруу зохид байдалда хүдэлхэнь гэжэ. Зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха уялгаа бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжотойбди гэжэ эндэхи хонишод манда найдамтайгаар мэдүүлээ һэн.

Бургалтайн-Адагай хонишон Б. Ц. Аюшеевэй отарада бэлэдхэл муу бэшээр ябуулагдана. Нёдондо эндэ түлжүүлэгдэнэн хурьгадай шэгнүүрынь ороидоол 15,2 килограмм болоо бэлэй. Мүнөө тэдэнэр олон хурьга абажа, хүндэ шэгнүүртэйгээр туршааха хүсэлэнтэй. Малшадай гэрынь сагаадагдаһаншье һаа, шэрдэгдээгүй байһаар. Санитарна ариг сэбэр сахилгые шангадхахаар гэжэ һанагдаа һэн.

Шалгалтын бүлэгэй гэшүүд ахалагша хонишод Т. Цыденжапова болон О. Найдановагай отарануудта хүрөө. Эндэ мүн лэ баһал тиимэрхүү дутуу дунданууд элирүүлэгдэнэн байна.

Энэ үнгэргэгдэнэн шалгалтаһаа уламжалан, ажаглалта хэхэдэ, ажахын эхэ хонидой бухы 7 отарада туһалагша-хонишод дуталдана, сакманщигууд томилогдоогүй байһаар. Энэ тон шухала асуудалые совхозой тэлбэри дары шиидхэхэ уялгатай. Хоёрдохёор, малай үбэлжэлгын эхилһээр дүрбэдэхи һарын эхилээшье һаань, совхоздо зоовет-һуралсал эмхидхэгдээгүй байһаар.

— Хонишодто тусхай ном, брошюранууд тараагдажа, һуралсалай даабаринууд үгтэнхэй, — гэжэ ажахын ахамад зоотехник В. Г. Сосоров һанаа амарханаар мэдүүлнэ.

Олонхи отарануудта сакманщигуудай байха гэрнүүд заһабарилагданагүй. Бухы отарануудта дезковригууд, ветеринарна аптечкэнүүд, тэжээлэй брикетүүд болон микро- ба макрободосууд үгы. Хонидто тэжээл буйлуулагдангүйгөөр, тэрэ зандань үгтэнэ. Иигэжэ үгтэһэн тэжээлэй тэн хахадынь малда эдигдэнгүйгөөр гэшхэгдэжэ һалана.

Хурьга абалгын үедэ хонишодой, сакманщигуудай дунда социалис мурысөөн дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой заб деа. Тэд эндэ мүнөө болотор дүрим баталагдажа аб.аадүй. Энэ харюусалгатай хаһада жэжэ-бэжэ юумэн гэжэ байха сһогүй. Тиимэһээ тус совхозой хонишод, зоовет-мэргэжэлтэд халуун хаһадаа һайнаар бэлдэхэ уялгатай.

Д. БАДМАЕВ,
районой «Ажалай туг» газетын корр.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

СЪЕЗДЫН ХАРААШЭГЛЭЛЭЭР

СААШАДАНЬ ҮРГЭДХЭХЭ, ХҮГЖӨӨХЭ

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор районой партийна организацинуудта, ажалша коллективүүдтэ шэнэдхэн хубилгалгын замаар түрүүшын алхамууд хэгдэжэ эхилэ. Партийно-эмхидхэлэй, үзэл сурталайхүмүүжүүлгын хүдэлмэрийе, экономическа болон социальна асуудалнуудые шиидхэлгые партийна талаһаа хүтэлбэрилхэ, кадрнуудай ябуулагдадаг хүдэлмэри саашадань һайжаруулха гэхэ мэтын бусад асуудалнуудта энэ ажал ябуулга өхэзэр нүлөөлөө. Өхэ хубилалтанууд болошоо гэжэ хэлэхын аргагүй. Гэбшье партийна хүдэлмэри эдэбхижүүлхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые һайжаруулха талаар зарим тэды хубилалтанууд боложо байна.

Нэн түрүүн бидэ коммунистнуудые эдэбхижүүлхые, партийна организацинуудта туһалхые оролдонобди. Нинтын бүхы эмхинүүдэй хүдэлмэриин тоғо график табигданхай. Элдэб суглаа, зүблөө үнгэргэхэ, бюро дээрэ олон тогтоол абаха, партийна эхин организацинуудта хэтэрмэ олон документ эльгээхэ хэрэг нилээд үсөөрөө. Абтаһан тогтоолой бэелүүлгые хинаха, шалгаха хэрэг һайнараа. Кадрнуудтай ябуулагдаха хүдэлмэри саша үрэ өхэтэйгээр хэгдэдэг болоһон байна. Партийн Уставай эрилтэнүүдые хэр зэргээр бэелүүлдэг тухайгаа коммунистнуудай тоосоо шагнаха гээшэ заншалта болонхой.

Манай райондо партийна эхин 169 организаци тоологдодог. Эндэмнай бүхыдөө зургаан мянга гаран коммунист хүдэлнэ. Тэдэнэй 2,5 мянганиинь промышленностиин, хэлхэ холбооной, транспортын, барилгын, худалдаа наймаанай, хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудта хүдэлдэг.

Партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабаринь нэн түрүүн тэрэнэй гэшүүдэй эдэбхи үүсхэлһээ дулдыдана. Тиимэнээ партийна зэргээс ходо шэнэлжэ, партида шэнэ гэшүүдые абажа байха гээшэ тон шухала. Үнэрһэн жилдэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидаалаар 190 хүн абтаа. Эдэнэй 60 процентнь хүдэлмэришэд, 66 процентнь комсомолшууд юм.

Партийна олон организацинууд партида абтагшадай шанар, тэдэнэй болодхэл һайжаруулхые оролдоно. Энээнийө залуу коммунистнуудай нинтын болон ажалша коллективүүдэй үйлэдбэриин ажал ябуулгада эдбхитэйгээр хабаадаг болоһон үшар эдэр гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, судна бүтээлгын заводой 42-дохи цехэй мастер Александр Борисович Розумов кандидатска стаж гараха үедөө үйлэдбэриин тон харюусалгатай участогта эльгээгдэжэ, эндэхи хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, богони болзор соо түсэбтэ даабари заабол дүүргэгдэдэг болоһон байна. Бэшэшье олон залуу коммунистнуд хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдэнхэй.

Партийн райкомдо залуу коммунистнуудтай хөөрэлдэдэг заншалтай болонхойби. Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ партийн райкомой секретарьнар, таһагуудые даагшанар хабаадажа, залуу коммунистын һанал бодол, зорилгонуудые мэдэжэ абахые оролдоно. Залуу коммунистнууд өөһэдынгөө зэлжэндэ партийн шиидхэбэринүүдые хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухайгаа мэдээсэдэг. Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һаналаа ходо табижа байдаг партийна организацинуудай район соомнай олон. Тэдэнэй тоодо сёдолой «Туяана» нэгэлэлэй, автопредприятиин, «Буряатшвейбыт» нэгэдэлэй, горпромторгын, партийна организацинууд орно. Эдэ партийна организацинууд залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ асуудалые саг үргэлжынгөө анхарал доро абажа, парткомой, партбюрогой заседаниннууд болон партийна суглаанууд дээрэ тэдэнэй партийнэ даабарияа хэр дүүргэжэ байһан тухай тоосоо шагнадаг байха юм.

Гэхэтэй хамта энэ асуудалда дутуу дунданууд бии гээшэ. Зарим партийна организацинууд бэлэдхэл муутай, партийн зэргэдэ байжа шадахагүй хүнүүдые партида абана. Үнэрһэн жилдэ КПСС-эй райкомой бюро партийн гэшүүндэ 13 кандидадые партида абаагүй.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ партийна суглааннуудай үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Партийна хүдэлмэрийе шэнэдхэн хубилгалгын боложо байһан мунөө үедөө партийна эхин организацинуудай энэ дээдын орган хэр зэргээр хүдэлнэ, коммунистнуудые хүмүүжүүлгэдэ хэр зэргын нүлөө үзүүлнэ гээшэб гэһэн асуудал партийн райком табижа, энээндэ онсо анхарал хандуулна.

Партийн райкомой хүдэлмэрилэгшэд партийна суглаануудые бэлдэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтэ туһалхые оролдодог. Тэдээнэр партийна эхин организацинуудай суглааннуудта һуугаад, удаань райкомой аппарадай зүблөөн дээрэ тоосоно. Суглаа бэлдэхэ хэрэгтэ жиирэй хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдые олоор хабаадуулхые оролдодог болонхой. Партийна, комсомолой хамтын суглааануд үнгэргэгдэдэг боложо байна. Өөдолой «Туяана» нэгэдэлдэ, телеграфно-телефонно станцида, горпромторгдо, барилгын «Буряатводстрой» управлениин автобазада суглааануд һайнаар үнгэргэгдэнэ.

Районой партийна организацинуудта нөөмэл суглааануд дээрэ коммунистнуудай тоосоон шагнагдажа, тэдээнэ үгтэһэн характеристикэ баталагдана. Гэбшье зарим иимэ тоосоонууд үрэ үгэнэгүй. Жэшээнь, республиканска типографиин директор А. А. Листровой хэдэн жилэй туршада арадай «инагшадай элирүүлһэн дутуу дунданнуудта, шүүмжэлхы ажаглалтануудта сихарал хандуулдаггүй байгаа. Партийна суглаан дээрэ тэрэнэй тоосоо шагнажа, эдэ бүгэдэ тухай баһал хэлэгдээ. Тэд Листровой өөрынгөө ажалмэридэ хубилалта хээгүй, хуушаараал хүдэлөө. КПСС-эй райкомой бюро дээрэ тэрэнэй тоосоо шагнажа, шанга эрилтэнүүдые табиха баатай болоо һэмди.

Үшөө олон парторганизацинуудта партийна суглааануд хуушанай ёһоор үнгэргэгдэнэ. Коммунистнуудай тоосоонууд үсөөнөөр шагнагдана: Суглаа үнгэргэхэгүй ушарнууд үзэгдэнэ. «Электромашина», судна бүтээлгын заводуудай, Зүүн-Сибириин технологическа институтай цехэдэ парторганизацинуудта хэдэн дахин суглаан үнгэргэгдөогүй байна.

Партийн райкомой пленум болон бюрогой заседани дээрэ парткомуудай тоосоо шагнадаг болоодби. Үйлэдбэриин нөөсэнүүдые һайнаар хэрэглэжэ, алмалта, арьбалаата хэхэ хэрэгтэ коллективэй элсүүлхэ талаар ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухайгаа судна бүтээлгын, «Электромашина» заводуудай парткомуудай секретарьнар тоосоо һэн. Эдэ парткомууд экономикые партийна талаһаа хүтэлбэрилхэ онол арганнуудаа үшөө шэнэдхэн хубилгаагүй гээд тус пленум дээрэ тодороо. Хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ шухала асуудалда анхарал багаар хандуулжа, шанга эрилтэнүүдые эдэнэр табинагүй. Ажахын тоосоогоор ажалладаг бригаданнуудые олоор бии болгохо талаар хүдэлмэри һанаһанда хүрөөөр хэгдэнэгүй. Жэшээнь, «Электромашина» заводто хүдэлдэг 60 бригаданнуудай ороёдоол 14-ниинь иимэ гуримаар ажаллана. Бригаданнуудта коммунистнууд үсөөн.

Һаяшаг энэ пленумэй шиидхэбэринүүдэй хэр бэелүүлэгдэжэ байһые хаража үзөөд, эдэ парткомуудай хүдэлмэридэ хубилалта удаанаар болоно гээд партийн райкомой бюро тэмдэглэлһэн байна. Урдань абтаһан шиидхэбэринүүдые заатагүй бэелүүлхэ талаар хэмжэнүүдые дары абахыень эдэ парткомуудые КПСС-эй райкомой бюро уялгалаа.

Партийна шиидхэбэринүүдэй хэр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хүн зондоо мэдээсэхэ талаар элдэб онол арганнуудые хэрэглэхые оролдонобди. Һара бүри үнгэргэдэг секретариин үдэр партийна эдэбхитэдэй зүблөөнүүд дээрэ энээн тухай заатагүй мэдээсэдэг гээшэбди. Үнэрһэн жилэй сентябрь һарада үнгэргэгдэһэн партийн райкомой IV пленум дээрэ, КПСС-эй райкомой бюрогой районно партийна XXXI конференциһээ хойшохи үе соо ябуулһан хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэһэн байнабди.

Абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинан шалгаха хэрэг барилгын материалнуудай комбинадай, горпромторгын, Главбурятстройн болон бусад парторганизацинууд һайнаар эмхидхэнэ. Гэбшье энэ асуудалда дутагдалнууд бии. Минжилкомхозой, Госкомтрудай, Буркоопсоюзай барилгын управленикин парторганизацинууд өөрынгөө абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые һулаар шалгадаг байна ха юм.

Партийна хүдэлмэри үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгахын тулада цеховэ парторганизацинуудай дайшалхы үүргые дээшэлүүлхэ талаар баһал ехэ юумэ хэхэ болонобди. Энэ асуудал парткомуудай саг үргэлжын анхарал доро табигданхай. Эндэ горпромторгын парткомой хүдэлмэри жэшээ болгон дурдамаар. Хүдэлмэриин гол участогуудые коммунистнууд толгойлно. Ажахын тоосоогоор ажалладаг 13 магазинай директорнүүдэй 12-ынь коммунистнууд, 32-дохи магазинай партийна организаци хүдэлмэриеэ шэнэдхэн хубилгаха талаар ехэ ороолдолго гаргана. Партийна суглаанууд дээрэ парти доторхи хүдэлмэриин асуудалнууд үргэнөөр зүблөөн хэлсэгдэдэг боложо, шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрэнхэй. Хүдэлмэриин шэнэ онол арганнуудые бэдэрхэ, дутуу дунданнуудые усадхаха талаар хэмжэнүүд абтана, бэелүүлэгдэнэ.

Үшөө нэгэ шухала асуудал гэхэдэ, үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудые зүбөөр тааруулан, табиха хэрэг болоно. Энэ асуудал КПСС-эй райком һуларр шиидхэнэ гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Илангаяа доодо шатын хүтэлбэрилэгшэдэй мастернууд болон бригадиннуудай дунда коммунистнуд үсөөн. Район соомнай бүхыдөө 1227 бригада тоологдодог. Тэд тэдэнэй ороёдоол 18-дань партийна бүлэгүүд, 12-тонь партийно-комсомолой бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Тиихэдэ партийна 192 эмхидхэгшэд тоологдоно. Кировэй нэрэмжэтэ заводто, типографиин, Бурятпромжилводстройн ПМК-да партийна бүлэгүүд огто үгы. Эдэ бүгэдэн дутуу дунданнуудые усадхаха талаар хэмжэнүүд мунөө абтежа байна.

Шэнэдхэн хубилгалга хүтэлбэрилхы кадрнуудай бэлиг шадабариһаа сэхэ дулдыдаха гээд хэлэгшье мэдэрэжэ. Үшөр иимэһээ партийн райком тэдэнэй харюусалга, журам дээшэлүүлхэ талаар хэмжэнүүдые хараалаад, бэелүүлнэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой номенклатурын шэнэ бүридэл баталагдаа. Хүтэлбэрилэгшэд партийн райкомдо уригдажа, өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай тоосодог болонхой. Һүүлэй үедэ судна бүтээлгын заводой директор А. В. Юхлин, «Электромашина» заводой парткомой секретарь В. С. Гущин гэгшэд тоосоо. Иимэ хөөрэлдөөнүүд алишье талаһаа туһатай гэжэ бидэ тоолонобди.

Партийн райкомой болон партийна эхин организацинуудай мунөө үеын гол зорилго гэхэдэ, ажалша коллективүүдые түсэбтэ даабаринуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлхэ зорилго болоно. Энэ хадаа шэнэ оньһон техникэ, түрүү технологи, ажалай түрүү дүй дүршэл, онол арганнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэнгүй шиидхэгдэхэ хэрэг бэшэ гэжэ бултанда мэдээжэ. Тиимэһээ эдээндэ хабаатай асуудалнуудые зүбөөр, түргөөр шиидхэжэ, хурдадхалгын замда залан шуудаар гараха ёһотойбди. Районой промышленность технико-экономическа гол дүнгүүдээрээ үнэрһэн жилэйнгээ даабари дүүргэ, ажалай бүтээсэ урда жилнүүдэйхиһээ нилээд дээшэлэ. Ажахы хүтэлбэрилхэ шэнэ гуримаар 16 предприяти хүдэлжэ байна. Тэдэнэй олонхинь һайн дүнгүүдтэй.

Гэхэтэй хамта районой томо предприятинуудай үйлэдбэриин гол фонднууд ехэ хуушараа. Тэдэнэй диилэнхи олониинь 15—20 жэл соо хүдэлжэ байнхай. Шэлэй заводые үндэһөөрнь һэльбэн шэнэлхээр болонхой. Кировэй нэрэмжэтэ заводто шэнэ оньһон түхээрэлгэнүүдые табижа, мунөөнэй эрилтэдэ харюусама продукци гаргаха хэрэгтэй болоно. Гэбэшье зарим партийна организацинууд партиин табиһан зорилгонуудые ойлгожо, шэнэ эрилтэнүүдтэ хүрэхөөр үшөөл хүдэлэгэй.

Шэнэдхэн хубилгалга хадаа партийна хүтэлмэрийе элдэб тоосооной, тоогой үндэһөөр сэгнэхэ хэрэгтэй үгы хэхэ эрилтэ табина. Мунөө партийна нүлөөн хүнүүдээр дамжуулагдан хүүлэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ партиин райкомой хүдэлмэришэд ажалша коллективүүдтэ саг үргэлжэ ошодог, тэндэхи парторганизацинуудта туһалдаг болоо. Тиигэбшье районой партийна организацинуудай хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэл, шухала асуудалнуудые өөһэдэө шиидхэхэ эрмэлзэл үшөөл дуталдана.

Тиимэһээ коммунист бүхэнийе дээжа абаһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалга өхэтэйгээр хүмүүжүүлхэ, бүхы ажалшадые эдэбхижүүлхэ гээшэ партийн райкомой шухала зорилго болонхой. Шэнэдхэн хубилгалга хүнгэн бэшээр, удаанаар хэгдэнэ. Гэбэшье ажалша коллективүүдэй байдалда хубилалтанууд боложо эхилэ. Ажалай болон нинтын журам һайжараа, хүнүүд бүхы юумэндэ харюусалгатайгаар хандадаг болоно. Энэ боложо эхилһэн хубилалтануудые бүри үргэдхэхэ, хүгжөөхэ гээшэ манай шухала зорилго болоно.

Е. МАЦУКОВ,
КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь.

КПСС-эй СЪЕЗДНУУД БОЛОН КОНФЕРЕНЦИНУУД

«КПСС-эй съезднууд болон конференциннууд» гэһэн суглуулбари хэлбэгдэн гараба. КПСС-эй бүхы съезднүүдэй, конференциннүүдэй хэзээ, хаана болоһон тухай, хэды делегадуудай хабаадаһан тухай, тэдэнэй бүридэл тухай, зүблөхэ зүйл тухай гол баримта мэдээнүүд энэ суглуулбари дотор оруулагданхай. Гол шухала шиидхэбэринүүдынь нариинаар шэнжэлэгдэнэ, манай партиин, манай арадай түүхэдэ тэдэнэй ямар удха шанартай байһаниинь харуулагдана.

Политическэ литературын хэблэл заһагдаһан, нэмэгдэһэн энэ суглуулбариие хөөрдохёо барлажа гараба.

(ТАСС).

АЖАБАЙДАЛААР, ТЭМСЭЛЭЙ АБЬЯАСААР ДҮҮРГЭ

1986 оной октябриин 1-дэ КПСС-эй ЦК-да үнгэрһэн нинтын эрдэмэй кафедрануудые даагшанарай бүхэсоюзна зүблөөнэй шиидхэбэринүүдэй хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудал КПСС-эй Буряадай обкомдо һэлхан болоһон зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус зүблөөндэ партийна, совет хүдэлмэриилэгшэд, республикын дээдэ һургуулиннуудай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, нинтын эрдэмэй кафедрануудые даагшанар, нинтын эрдэм заадаг багшанар, үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэй хабаадаа. Дээдэ һургуулиие шэнэдхэн хубилгалгын, нинтын эрдэм заалгын шанарые дээшэлүүлгын, научна шэнжэлгэнүүдэй бэ һуралсалай бодото байдалтай холбоое улам бэхижүүлгын асуудалнууд мүн лэ зүбшэгдээ. Энэ зүблөөнһөө хэгдэһэн тэмдэглэлүүдые доро толилнобди.

Партиин обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша Л. Я. Похосоевой элидхэл дотор, мүн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшадай хэлэһэн үгэнүүд соо яажа, али талаар шэнэдхэн хубилгаха ёһотойб гэһэн асуудал гол шухала һуури эзэлээ гээшэ. Нинтын эрдэмэй кафедрануудай хүдэлмэрие эрид шууд хубилгаха хэрэгтэй байһые тэдэнэй мүнөө үеын бодото байдал гэршэлнэ. Нинтын эрдэм (философи, политэкономи, научна коммунизм, партиин түүхэ) шэнжэлгэ, дээдэ һургуулида тэдэнэие заалга нэгэ зарим эрдэмтэдэй гэмээр бодото ажабайдалһаа холэдонхой гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. Һүүлэй хэдэн арбаад жилнүүдэй туршада Буряадай эрдэмтэд зарим тэды амжалтануудтай байбашье, хэдэ хэдэн томо научна зохёолнуудые бүтээгэшье һаа, үргэн олониитын үхсан бодолые хүлгооһэн, республикын арадай ажахын социальна хүтэлэлтэдэ нүлөөрһөн, ялас гэмэ, һонирхолтой научна хүдэлмэринүүд тон үсөөн гэжэ хэлэгдээ.

Республикадамнай нинтын эрдэм шэнжэлдэг 140 эрдэмтэн хүдэлжэ байнхай. Тэд һүүлшын жилнүүдэй туршада, илангаяа философиин эрдэм ажабайдалһаа гээгдэнги байдалда оронхой гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Буряадай филиалай Нинтын эрдэмэй институтда, худөө ажахын, соёлой институтуудта философи шэнжэлдэг эрдэмтэдэй научна хүдэлмэриүүд удхынгаа талаар гүнзэгы бэшэ, ажабайдалтай холбоогүй, мүн философи заалгын научно-методическа хэмжэн мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусанэ гүй гэжэ шүүмжэлэгдээ. Республикын дээдэ һургуулинуудай научна коммунизмын кафедрануудай багшанар бодото байдалтай холбоотой теориин асуудалнуудые зэримгойоор, тэмсэлэй абьяастайгаар табинагүй, шэнэ юумэнһээ айха, хуушанай ёһо баримталха заншалаа орхиногүй гэжэ элидхэлшэ эрид шүүмжэлһэн байна.

Нинтын эрдэм шэнжэлгын, заалгын хэрэгтэ бии байгаа дутуу дунданнуудые усадхажа, шэнэдхэн хубилгалгын орёо шухала зорилгые хойшолуулангүй бэелүүлхэ эрилтэ энэ зүблөөн дээрэ табигдаа. Шэнэдхэн хубилгалгын гол шэглэлнүүд тодорхойлогдоо. Тэдээн тушаа онсолон тогтолтой ха. Нэгэдхэхэр, нинтын эрдэм шэнжэлэгшэдэй коллективүүдтэ эрид шанга эрилтэн, үсэд нэтэрүү ажалай, зохёохы бэлдэрэлгын оршон байдал байгуулагдаха ёһотой. Нэн түрүүн научна зүбшэн хэлсэлгэнүүдые заншалта болгохо хэрэгтэй. Мүн залуу эрдэмтэдэй ургалтые, зохёохы эдэбхи үүсхэлые дэмжэхэ шухала.

Хоёрдохёор нинтын эрдэм заалгын шанарые, аша үрые үндэһөөрнь һайжаруулхын тула тодорхой хэмжээнүүд абтагдахаар хараалагдана. Лекци болон семинарнуудай удха гүн гүнзэгы болгогдожо, бодото ажабайдалай жэшээнүүдээр гүйсэд дүүргэгдэхэ юм. Энээнһээ гадна эрдэм заалгын үзэл сурталай-теоретическэ, һуралсалай-методическа хэмжээн заатагүй дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой. Энэ талаар республикын дээдэ һургуулинуудта нинтын эрдэм заадаг багшанарай методологическа семинарай хүдэлмэрие һэргээхэ, аша туһатаигаар, тодорхой шэглэлтэйгээр ябуулха гэһэн дурадхал зүблөөндэ хабаадагшад оруулаа. Нинтын эрдэм заалгын түрүү дүй дүршэл шэнжэлхэ, хэрэглэхэ ба дэлгэрүүлхэ тон шухала. Зүүн Сибириин технологическа институтда нинтын эрдэм заалгын зарим тэды дүй дүршэл нөөсэлэгдэнхэй. Һуралсалай аша үрэтэй онол арганнуд ба түхэл маягуудай (политнаадан, семинар-экскурси, семинар-конференци, үгэ буляалдаата хөөрэлдөөн, геройнууд болон геройнуудай түрэлхидтэй уулзалганууд гэхэ мэтэ) яажа хэрэглэгдэдэг байһан тухай тус институтдэй научна коммунизмын кафедрын багша Е. А. Голубев тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Гурбадахяар, дээдэ һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха хэрэгые партийна зүгһоо карйн нягтаар. тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ гэһэн һанамжа энэ зүблөөн дээрэ нэгэнтэ бэшэ хэлэгдээ һэн. Хэрбээ 1981 ондо нинтын эрдэмэй кафедрануудта хүдэлхэ байһан 132 эрдэмтэдэй 36-ниинь партийна бэшэ байһан һаа, мүнөө хүрэгэр эдэ нүхэднай партийн гэшүүн болоодуй гэжэ БГПИ-гэй философиин кафедрые даагша профессор В. И. Затеев тэмдэглэбэ. Профессорско-багшанарай кадрнуудые шэлэн олохо, таарууулан табиха, хүмүүжүүлхэ — энэ шухала удхатай хүдэлмэридэ заатагүй партийна хүтэлбэри хэрэгтэй бшуу.

Дээдэ һургуулиие шэнэдхэн хубилгалгада студент онсо һуури эзэлнэ. Студентнэрэй һуралсалай болон нинтын эдэбхиие бадарууулха, тэдэнэрэй өөһэдыгөө хүтэлбэрилхэ ар а хэрэгсэлнүүдые зохёон байгуулха шухала гэжэ хэлсэгдэ. Буряадай худөө ажахын институтда һурадаг студентнэр стипендиальна жасые үнгэрэгшэ жэлһээ өөһэдөө хубаари даг болонхой. Студентнэрэй өөһэдыгөө хүтэлбэрилхэ ябадалые улам хүгжөөхэ шэглэлнүүд тушаа БСХИ-гэй научна коммунизмын кафедрые даагша, түүхын эрдэмэй кандидат А. А. Паршков тогтоо. Институт бүхэндэ старостануудай совет эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ студентнэрэй өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын органой бүрин эрхэ үгэхэ, мүн хамтын бараннуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгые студентнэртэ өөһэдтэнь даалгаха гэһэн дурадхалнуудые А. А. Паршков оруулба.

Шэлэһэн мэргэжэлдээ студент бүхэнэй харюусалгаяа гүйсэд мэдэрэн хандаха ёһо заншалые бүридүүлхэ шухала гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэ. Ерээдүйн мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлгэдэ республикын хүтэлбэрилхы кадрнууд, партийна, ажахын, совет хүдэлмэрилэгшэд бүри үргэноор, эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй. Жэшээнь, һургуулиин реформын хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, хүдөөгэй һургуулинуудай бодото байдал ба шиидхэгдэгэгүй асуудалнууд тухай ерээдүйн багшанартай республикын Гэгээрэлэй Министерствын хүдэлмэрилэгшэд хөөрэлдэхэ, зүбшэхэ ёһотой гэһэн һанамжа БГПИ-гэй түүхын-хэлэ, бэшэгэй факультедэй декан В. М. Пыкин оруулаа. Түүхын багшанарай кадрнуудые бэлдэлгэдэ партийна анхарал һуладанхай. Ушар иимэһээ түүхэ заадаг багшын мэргэжэлдэ һурахые нэн түрүүн залуу коммунистнуудые, партиин гэшүүндэ кандидаадуудые партиин райкомууд эльгээхэ ёһотой гэжэ В. М. Пыкин дурадхаа.

Нинтын эрдэмэй нуудай эрдэм-шэ дэлмэриие али эдэбхижүүлхэ эрилтэ на. Дээдэ һургуулиие нинтын эрдэм шэ нөө үеын, эрдэ эрид түргэн дэбжэ ерилтэнүүдтэ хүсэ нагүй, горитой хуби данагүй гэжэ элидхэ жэлбэ. Республикы но-экономическа хурдадхалгын комп хэмжээнэй, удаан программануудые билгада, тэдэние нинтын эрдэмэй эдэбхитэйгээр хабаа гатай. Социальна далнуудаар шэнж эдэбхижүүлхэ зүблөөн дээрэ Элидхэл зүбшэн хабаадагшад научн ринуудэй хэблэл шэр хүндэ байһан хэлээ. Республикы гуулинууд өөһэдө фи үгы ха юм. Ти лэл хотын дээдэ дай нинтын эрдэм нуудта багшалдаг научна хүдэлмэрие лэдэг тусхай науч эмхидхэхэ тухай а лоон дээрэ табиг

Залуушуулые пар арадай алдарта ту заншалнууд дээрэ гэ, марксизм-ленин гүнзэгы һургаалые хадаа ажабайдалаа абьяасаар дүүргэ той гэһэн гол зүблөөн дээрэ тод Нинтын эрдэм шэ коллективүүдэй һан ехэ зорилго жалтатайгаар шиг тус коллективүүд бодолой эршэтэй ба зохёохы бэдэрэ байдал хүгжөөгдэ гүй.

Т. САА

ШЭНЭ УЯЛГАНУУД БАТАЛАГДАБА

Хяагтын плавико-шпадай үүрхэйн ажалай түрүүшүүлэй слет эндэ һаяхана болобо. Тус слет дээрэ үнгэрэгшэ жэлэй туршада дэлгэрһэн социалис мурысоондэ илажа гараһан коллективые элирүүлһэн, эрхим бригаданууде, мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэдые тодоруулаа.

Автотранспортна цехэй хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, предприятиин коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысоондэ саг үргэлжэ түрүүлнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр тэдэнэр бүсэд коллективүүдые ахижа, үүрхэйн дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба. Тэдэнэр энэ тугые һүүлэй 3 жэлэй туршада дээрэ үргэжэ ябана. Агуусхэ Октябриин 70 жэлэй ой болотор арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабариие сум дүүргэхэ гэһэн үүсэл предприяти дотороо гаргаа юм. Алдарта энэ ой болотор тэдэнэр түсэбтоо гадуур 84 мянган тонно ашаа зөөхэ, 2 тонно бензин, 1 тонно дизельнэ түлишэ алмаха зорилготой юм. Хамгаабариин цехүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысоондэ гэр байрын-коммунальна ажахын таһагайхид түрүүлээ.

7 коллективтэ «эрхим бригадэ» гэһэн хүндэтэй нэрэ зэргэ олгогдожо, дамжуулгын вымпел барюулагдаа. Эдэ коллективүүдэй тоодо шанаржуулгын фэбрикын Г. И. Темникоевагай хүтэлбэрилдэг халанан, В. С. Вологдинай хүтэлбэрилдэг экскаваторай экипеж нэрлэгдэнхэй. Ажалша бэрхэ эдэ коллективүүд мүнөө байгша оной февральиин эсэгэй тоосоогоор хүдэлжэ байнхай. «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо 18 хүдэлмэришэн хүртөө. Ажалай эдэ түрүүшүүлдэ, илажа гараһан коллективүүдтэ уурхайн Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

Е. СУРМАЧ.

МАЛША УГАА СУУРХУУЛҺААР

ХАДАТА Аха нютагай малшадай дунда жэшээтэ ажалаараа һураг дуулда гарагшад олон. Манай эрхэ байдалда эрхим малшан байха гээшэ хүшэрхэн. Нэн түрүүн даалгагдаһан ажал хүдэлмэриндөө өөн ёһоор, коммунис жаяг заршамаар хаңцаха, юрэдөө, манай нютагайхидай хэлэдэгээр, зоримгой, ажалдаа «унан ороёдог» байха, даалгагдаһан адуу малайнгаа хойноһоо «үдэрэй һанаан, һүнин зүүдэн» болгон ороёдохо ушартай.

Софья Доржиевна Хандакова эгээл нимэ хүнүүдэй нэгэн юм. Ажалша малша бүлэдэ түрэжэ, бага наһаннаа мал ажал эрхилжэ һураһан юм. Тэрэнэй эхэ Аха нютагай суута малшадай нэгэн, Должид Сыреновна Ендонова наһанайнгаа амаралтада үни гарабашье, мүнөөшье түрэл «Коммунизм» колхоздоо хонишоноор ажалнаһаар. Мини лэ ажаллаһаар бэшэ, харин эрхимээр ажалладаг зандаа.

Жэл бүхэндэ хонишодой ажалай дүй согсолходо Должид хүгшэн социалис мурысоондо илаһан лэ байдаг. Районой Хүндэлэлэй самбарта нэрэ алдарынь оруулагдаһан, партиин райкомой, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотанууд болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан лэ байдаг. Үнэрһэн жэлэйшье дүнгүүдээр Софья Доржиевнагай эхэ — Должид Сыреновна — түрүүшүүлэй тоодо оролсоо һэн. Һаяхан тэрэнэй энгэрые СССР-эй Арадай ажахын түйлалтануудай выставкын Главна комитедэй бронзо медаль шэмэглэбэ. Д. С. Ендонова «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм.

Нимэ ажалша бэрхэ эжынгээ хажууда ябалсажа, ажалайнь орёо нюусануудые бултыень шахуу тайлбарилан абаһаниинь гайхалгүй. Софья Доржиевна ороошье ехэ ажалша, үнэн сэхэ, ажалайнгаа хойноһоо «унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй» оролдодог хүн юм. Һаалишаншье, юрын малшаншье ябахадаа сүүтай һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэ хонин ажалда хүдэлнэ. Тэрэнэй харуулһалгада 400 гаран толгой һүбай хонид даалгардаһай юм. Хонишон Софья Доржиевна энэншье ажалдаа амжалтануудтай.

Тэрэ хадаа зунай һайхан сагые зүб мүроор, зоотехнийн эрдэмэй гуримаар ашаглажа, хонидтоо һайн хүшэ тамир абхуулдаг заншалтай. Үбэр-Тураг, Ара-Тураг, Тообогор гэжэ бэшээрнүүдтэ хонидоо атарлан таргалуулдаг юм. Һайн хүшэ тамиртай хонидой үбэлэйшье шэмэрүүн нюрые һайнаар дабадагынь мэдээжэ гээшэ.

Мунөө энэ хонишон Хархан талын доодо үзүүртэ орнодог Тообогор талада үбэлжэнэ. Үбэлжэлые һайнаар үнгэргэхэ гэжэ С. Д. Хандакова оролдожо, даабарита ажалаа, яһала бэрхэзэр эрхилнэ. Үбэлэй үедэ адуу малда һайн харуулһан, һайн эдеэлсэ, саг соонь уһалха гээшэ ехэ удха шанартай. Харин нухэр Хандакова эдэ мэтые табан хургандаа мэдэнэ, эрхимээр бэелүүлнэ. Эгээл тиимэһээ тэрэнэй дааһан хонид тобир тарганаар тунга ногоондо гарана гээшэ.

С. Д. Хандакова арадай депутадуудай Орлигой сомоной Советдэй эгээл, эдэбхитэй депутадуудай нэгэн мүн. Өөрынгөө округтой һунгагшадтай нягта холбоо барисаатай юм. Сомон зүблөлэй абаһан шинэхэбэри тогтоолнуудые саг болзортонь һунгагшадтаа дуулгаһан, хүргэһэн байдаг. Һунгагшадтай уулзалгануудай үедэ депутат мал ажал үеэхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, үбһэ тэжээлбэг дэлбэгээр гүүдтэ гол анхар дуулжа, эдэ асу зүб мүроор шиид хитэйгээр хабаа хэдөө үрэлдаг, байха юм. Тиимэ тэй.

— Депутадай олон ааб даа. Өө лай хажуугаар С жиевна нинтын ехэ харюусалгата даг юм,— гэжэ моной Советдэй түрүүлэгшын орн Дубжинович Пат рөө һэн.— Колхоз хүдэлмэриин ура хын тула бүхы һ табидаг хүнүү гээшэ. Депутадуу эгэл дээрэ ЮНЕС даа нимэ урагша эрмэлзэлтэй бай эли бодо урагшаа

Хонишон С. Д отойб, материал гай жэшээтэ ажа түрэлнай үндэрэй ехэ хохид о л юм. Үнэрһэн ар сэлдүүлхэб, дэлх табан жэлдэ һаа ерээдүйн аюул һанайнгаа түлөө хүүдэл, х ү г ж э л шалгарһанай тө нгахаб гэжэ бо лиар шагнагдаһа татай болоһон. Софья Доржиев удта харюу үг

Советуудэй худэлмэри

ПЭНЭ АРГАНУУДЫЕ БЭДЭРЭН

...яхан Новокижингинскэ поселоо Советэй худэлмэриг...ой саабди. Гүйсэдкомой ту...ргэшэ секретарь хөөр со...худэлмэриин баян дүй дүр...эй нүхэд байшоо. Олон ...э тогтонижсоһон худэл...ин зарим онсл аргануудта ...ар яһала шүүмжэлхы ...р хандана, һунгэгшедтэй ...ин депутадуудтай ябуулаг...ай худэлмэридэ шэнэ, бүри ...гы нүлөөтэй аргануудые ...рнэ, олоношье гэжэ бо...ди.

...рһэн жэлэй август һара ...поссоведэй сесси дээрэ ...огой хүн зоной худалдаа ...ванай ба ажаһуудалай ...нуудэй ямараар хангаг...тухай асуудал харагдаг...байна. Энэ асуудал шуха...лхала асуудалнуудай нэ...мүн. Юундэб гэхэдэ, тэрэ ...нуд бүхэнэй, һунгагша бү...һонирхол татана бшуу.

Совет сессиингээ урда тээ ...хэлэй горитой худэлмэри...аа юм. Ажалша коллек...ын хэрэг бэшэ гэжэ тусхай ...ажа, эвочно конферен...эргөө. Тэрэнэйнгээ ашаар ...даа наймаанай предприя...тай, ниитын эдээ хоолой ...ажаһуудалай комбинадай ...мариин саг тухай, эд ба...н, эдээ хоолой ассорти...тухай хүн зоной һанам...урадхалнуудые мэдэжэ ...н, хангалгын талаар ямар ...лнуудай байһаниие эли...ан, предприятинуудай хү...риие һайжаруулхын тула ...панамжанууд дурадхагдаг...гэжэ тодоруулһан байна.

...асуудалнуудта дүүрэн ...бэлдээд, магазин, столо-

...ро, ажаһуудалай комбинат гэ...мэтын бодото байдал шалгаад бөлхэдэнь, сесси һонирхолтойгоор үргөөрэ. Посёлковэ Совет посёлогой ажалшад хөөрэй хоорондо ёнотой һейн ...хөрэлдөөн үнгэрхэ, дутуу дурдаатуд элирһэн, тэдэнние усадхаха талаар зорилгонууд хараалагдаһан байха юм. Хүн зоной ажаһуудалай талаар эрилтэй нүхэд байшоо. Олон ...тогтонижсоһон худэлмэрийн зарим онсл аргануудта ...яала шүүмжэлхы ...хандана, һунгэгшедтэй ...депутадуудтай ябуулагхүн худэлмэридэ шэнэ, бүри ...гы нүлөөтэй аргануудые ...рнэ, олоношье гэжэ бодоно.

...рһэн жэлэй август һара ...поссоведэй сесси дээрэ ...огой хүн зоной худалдаа ...ванай ба ажаһуудалай ...нуудэй ямараар хангаг...тухай асуудал харагдаг...байна. Энэ асуудал шуха...лхала асуудалнуудай нэ...мүн. Юундэб гэхэдэ, тэрэ ...нуд бүхэнэй, һунгагша бү...һонирхол татана бшуу.

Совет сессиингээ урда тээ ...хэлэй горитой худэлмэри...аа юм. Ажалша коллек...ын хэрэг бэшэ гэжэ тусхай ...ажа, эвочно конферен...эргөө. Тэрэнэйнгээ ашаар ...даа наймаанай предприя...тай, ниитын эдээ хоолой ...ажаһуудалай комбинадай ...мариин саг тухай, эд ба...н, эдээ хоолой ассорти...тухай хүн зоной һанам...урадхалнуудые мэдэжэ ...н, хангалгын талаар ямар ...лнуудай байһаниие эли...ан, предприятинуудай хү...риие һайжаруулхын тула ...панамжанууд дурадхагдаг...гэжэ тодоруулһан байна.

...асуудалнуудта дүүрэн ...бэлдээд, магазин, столо-

...рһэн жэлэй август һара ...поссоведэй сесси дээрэ ...огой хүн зоной худалдаа ...ванай ба ажаһуудалай ...нуудэй ямараар хангаг...тухай асуудал харагдаг...байна. Энэ асуудал шуха...лхала асуудалнуудай нэ...мүн. Юундэб гэхэдэ, тэрэ ...нуд бүхэнэй, һунгагша бү...һонирхол татана бшуу.

Совет сессиингээ урда тээ ...хэлэй горитой худэлмэри...аа юм. Ажалша коллек...ын хэрэг бэшэ гэжэ тусхай ...ажа, эвочно конферен...эргөө. Тэрэнэйнгээ ашаар ...даа наймаанай предприя...тай, ниитын эдээ хоолой ...ажаһуудалай комбинадай ...мариин саг тухай, эд ба...н, эдээ хоолой ассорти...тухай хүн зоной һанам...урадхалнуудые мэдэжэ ...н, хангалгын талаар ямар ...лнуудай байһаниие эли...ан, предприятинуудай хү...риие һайжаруулхын тула ...панамжанууд дурадхагдаг...гэжэ тодоруулһан байна.

Дүрсэн соёлой һонин

«...СЭЛМЭГ ШАРАЙЕНЬ ХАРУУЛХЫЕ ОРОЛДОГОГБИ...»

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ республиканска уран зурагай музейн залнуудай нэгэн соо бэлигтэй залуу мастер Рэгээма Жимбиевагай керамическа бүтээлнүүд, графическа хуудаһанууд, театральна шэмэглэл табигдажа, улаан-удынхидэй, мүн хотымнай олон тоото айлшадай һонирхол үүсхэнэ.

...Эшэгы гэрэй түхэлтэйгөөр бүтээгдэһэн пүнсэгэр сагаахан гүсэ. Барюулынь сэнхир огторгойн тооно шэнгеэр урлагданхай. Тэрээхэн «гэрэй» хажуудахана маһагар сагаан шарайтай шаажан төөдэй һуушанхай. Урда сагта хитад суута мастернууд иимэхэнүүд шаажан дүрсэхэнүүдые урладаг байһан бэлэй гү гэжэ һанаадхиха зуураа, мүн лэ ялагар сагаан шаажангаар хэгдэһэн саахарай амһарта дээрэ үшөө нэгэ дүрсэхэниие обёоржохиноб. Саахарай амһартын барюул болгожо хэгдэһэн бишыхан үхибүүдэй дүрсын хөөрхэн гээшэнь! Гараа дэрлээд, хүлөө һольбуулаад, сэрдэгэрхэн гэдэһээ наранда шаража хэбтэһэн үхибүүхэн балшар һаһанайнгаа бахатай жаргал эдлэжэ байһаар харуулагданхай. Тээ саанахана түхэреэхэн сагаан аягаһаа шаажан морид уһалжа байна... «Үхибүүн һаһанайм дурдалга» гэжэ нэрлэгдэһэн сайн эдэ амһартануудые Рэгээма Жимбиева 1984 ондо бүтээгээ. Залуу зураашын сэдьхэл бодолоор дулаахан, уран хурса хүн байһые гансахан энэ бүтээл дээрэһээньшье харахаар. Харин эндэ «Сагаалган», «Үдэшэ» «Мөөдэй», «Буряад аялгаар», «Зүүн зүгэй сервиз», «Хиросимын дурасхаалда» гэжэ нэрлэгдэһэн сервизүүд жэрысэ табигданхай. Сервиз бүхэниинь авторай алибаа нэгэ бодол дамжуулан, ямар нэгэн темэ тайлбарилһан байна гэжэ анхархаар. «Сагаалган» гэһэн сервизынь ялбама сагаан үнгэтэй. Энээхэн бүлэгтэ ороһон амһартанууд буряад шобогор малгайн гү, али Сяаханай шобхо үндэр мундаргануудай түхэлтэй хабхагуудтай.

«Түрэл дайдынгаа сэлмэг шарайе бүтээл бүхэндөө дамжуулан харуулха гэжэ оролдогби»,— гэжэ Рэгээмаагай нэгэтэ хөөрэһые һанаандаа оруулан, «Шасаргана», «Нохойн хоншоор» гэһэн бүлэг амһартануудыень шэнжэлнэб. Үнгэтэ шабарта глазурь жэлэжэ, эдэ амһартануудые, хабтагар ехэ табагуудые урлахын, тэдэниие шэмэглэн гоёохын тула хэды шэнээн тэсэбэри, уран шадабари хэрэгтэй гээшэб! Шабараар амһарта бүтээжэ, айхабтар халуун пеэшэн соо тэрэнээ галдахын, эгээл хэм хэмжүүр соонь дээгүүрнь шэрэ будаг гүйлгахыншье тула нилээд ехэ оролдолго гаргаха ёһотой... Юрэнхыдөө, фарфор, фаянс гэдэгүүд зуурагдаха, бүтээгдэхэдээ адлирхуу аад, ондо ондоо халуун дүлэн соо галдагдадаг гэжэ мэдээжэ. Алиниеньшье Рэгээма Жимбиева уран нарин хэлбэритэйгээр бүтээдэг байна. Выставкэдэ табигдаһан «Мушэтэ», «Байгал» гэһэн фарфор амһартанууд, «Бургалдай» гэһэн хүүгэдэй сервиз бүхы харагшадай һайшаал, һонирхол үүсхээ. Тэрэшэлэн, Буряад оронойнгоо байгаалиие, ажалша бүхэриг хүнүүдыень зураглаһан декоративна табагууд выставкые дүүрэн шэнжэтэй болгоо гэжэ хэлэлтэй.

Гол бүтээлнүүдээ урлахынгаа хажуугаар Рэгээмаа графикада, театрально-урлан шэмэглэлгын искусствада хабаяа туршажа, өөрынгөө эсэгэ — Цыдень-Жаб Арсаланович Жимбиевэй номуудта зурагуудые зураһан, республиканска кукольна театрай зүжэгүүдтэ шэмэглэл бүтээһэн байна. Тэдэнь мүн лэ залуу зураашын түрүүшын тоосоото выставкэдэ табигдаа. Буряад худөө нютагай ажабайдалда зорюулагдаһан графическа хуудаһануудынь, уһан шэрээр, хитад бэхээр зураһан багахан зурагуудынь Рэгээмаагай уран гарай нугалбариие, илдам дулаахан зан абариие бэедээ шэнгээнхэй.

Москвагай уран һайханай промышленна дээдэ һургуулиие дүүргэжэ ерэһэнһээ хойшо Рэгээма ехэ юумэ хэжэ үрдеэ, нэрэтэй түрэтэй олон выставкнүүдтэ хабаадаа, хилын саанашье бүтээлнүүдынь олоор харуулагдаа гэжэ тоосоото выставкые нээлгын баяр ёһололой үедэ онсолон тэмдэглэгдээ. КПСС-эй Буряадай обкомой соёлой таһагые даагша Л. Ч. Нимаева, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь А. Волков, Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правленийн түрүүлэгшэ, республикын арадай поэт Н. Г. Дамдинов, Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной консультант Г. С. Гурожапова, Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ республиканска уран зурагай музейн директор Р. Б. Цыденова гэгшэд тоосоото түрүүшын выставкээ нээһэнтэйнь Рэгээма Жимбиевае халуунаар амаршаһан байна.

Выставкын нээгдэһэн сагһаа хойшо уран зурагай музей руу олоороо субаһан хүнүүд тэндэхи һанамжа, дурадхалнуудай дэбтэртэ тэмдэглэл хээд лэ ошоно. Зохёохы замаа урагшашатайгаар эхилжэ, республикын габьяата уран зураашын нэрэ зэргэдэ хүртэнэн, Буряадай комсомолой шангай лауреат болоһон ажалша бэрхэ басаганда тэдэнэр баяр бахархалаа мэдүүлнэ, үшөө үндэр амжалтануудые туйлахыень һайхан сэдьхэлһээ хүсэнэ.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Р. Жимбиева выставкые нээлгын үедэ. 2. «Һанаамгай Зоригто» гэһэн зүжэгтэ хэгдэһэн куклын эскиз.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

СОВЕТ ВЫСТАВКЫН АМЖА

Хитадай ниислэл хотын олон мянган хүн зон болон айлшад эндэ үнэргэгдэжэ байгаа совет худалдаа наймааней-промышленна выставкэдэ үдэр бүри орожо харана. Пекинэй уласхоорондын выставкын залда хэдэн мянган экспонадууд табигданхай. Социально-экономическа хүгжэлтын талаар Советүүдэй ороной түйлалтануудые хараха, тэрэнэй эльшэ хүсэнэй, хара ба үнгэтэ металлургиин, станок бүтээлгын, транспортын, прибор бүтээлгын, медицинын хүгжэлтын түүхэтэй болон аласай харга замуудтай танилсаха арга 30-һаа үлүүтэй жэлнүүдтэ түрүүшынхеэ КНР-эй эрхэтэдтэ олгогдоо.

Хитадта космонавтика түрүүшынхеэ харуулагдана. Газарые тойрон дабшадаг түрүүшын хэмэл одоной, «Вега» гэжэ автомат станциин, «Луноходой», «Союз»—«Салют»—«Прогресс» гэжэ эрдэм-шэнжэлгын комплексын түхэл дүрсэнүүд гансашье мэргэжэлтэдэй анхаралые татана бэшэ. Арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ замбуулинай түйлалтануудые яажа хэрэглэдэг тухай олон асуудалнуудые выставкэдэ ерэгшэд табина.

Тус выставкэ айхабтар ехэ һонирхол үүсхэнэ. Үдэр бүри тэрэнэй залнуудта 15 мянга шахуу хүн орожо харана. Энэньшье ойлгостой. Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай болон Хитадай хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанууд хараа байса һайжараа бшуу. Һүүлэй табан жэлдэ тэдэнэй хоорондохи гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын ниитэ хэмжээн үнэргэн 10 жэлэй хэмжээе үлүүлһэн байна. 1986—1990 онуудта худалдаа наймаа хэхэ, хэдэн хитад промышленна объектнүүдые бариха ба шэнэдхэн заһаха талаар техническэ харилсаа холбоон тухай нёдондо жэлдэ Москвада гар табигдаһан совет-хитад документнүүд харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар шухала үйлэ хэрэг болоһон байна. Советскэ Союзай болон Хитадай хоорондохи харилсаанууд һайн тэсшэ хубилжа эхилээ. Хоёр ороной арадуудай, эб найрамдалай хэрэгэй болон социализмын аша туһада Хитадтай һайн хүршэ ёһоной харилсаануудые саашадаашье хүгжөөн бэхижүүлхээр Советскэ Союз бэлэн гээшэ.

Мүнөө үедэ СССР-тэ, мүн КНР-тэшье социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха зорилгонууд шиидхэгдэнэ. Тиигэжэ элдэб талаар харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ һайн арга боломжонууд байгуулагдана. Хитадтай правительствын, парламентын, ниитын тушаалтадай холбоо барисаан улам үргэдэнэ. Советскэ Союз, мүн Хитадшье хоёр талын харилсаа холбоо улам үргэдэхэые хүсэнэ.

СССР-эй болон КНР-эй хоорондохи хилэ шадарай худалдаа наймаанай һэргээгдэжэ байһан тухай хөөрэһэн тусхай бүлэг выставкэдэ бии. Тэрэнэй тогтууритайгаар хүгжөөгдэбэл, хилэ шадарай районуудай экономикые саашадань бэхижүүлэн һэргээлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ, манай арадуудай хоорондо этигэл найдал ба хани барисаа бэхижүүлгэдэ туһа нэмэри болохо байна.

Мүнөө үедэ Хитадай дотоодын районууд баһал иимэ харилсаа холбоо бэелүүлжэ заханаа.

Пекиндэхи совет выставкэ дээрэ элдэб экспонадууд миил харуулагдана бэшэ, харин хоёр ороной министерствэнүүд болон албан зургаануудай түлөөлэгшэдэй уулзалганууд үнэргэгдэхэ, экономическа холбоо барисаае хүгжөөхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ шиидхэгдэнэ, харилсаа холбоо хүгжөөхэ хараа замууд тухай һанал бодолоо халан абалсана. Эндэ хэлсээнүүдые баталха арга боломжо тухай хөөрэлдөөнүүд болоно. Хитадай хүндэ промышленностиин эгээл томо предприятинуудай нэгэн болохо Уханьска металлургическа комбинадые шэнэдхэн заһалгада СССР-эй хабаадаха тухай хэлсээндэ баярай оршон байдалда гар табигдаа. Выставкэ дээрэ харуулагдажа байһан зарим станогуудые, двигательнүүдые, хэрэгсэл түхөөрэлгэнүүдые худалдажа абаха дуратай байһанаа Хитадай тала мэдүүлээ.

Союзна нэгэ удэрнүүдые үн саана эмхидхэгдэ ставкэнүүдэй һ шал болонхой томо республик хилэлдэг РСФСР боломжо Пек юм. Россин ф лалтануудтай, промышленна дай продукци ерэгшэд танилс һэ яһатанай т соёлой, искусс ёһо заншалнуу дэлгэрүүлгын б рэнэ. Ород ба зиторнуудай ху дэлнэ. Ленингр нүүдэй байшан байһан моодо залуушуулай һо

Хитадай олон сэл дамжуулда совет выставкэ лаа хандуулна. гэдэжэ байгаа кэ хитад арада ехэ үйлэ хэрэ хэблэл, радио дени тэмдэглэ байгуулалтада туйлаһан зүрхэ дуургдама туйла гансашье харуу рин экономичес дые бэелүүлхэ скэ Союзда хэгдэхэгүй асуу руулна гээд за

Һанамжаяа бэ бэшэгдэнэ тэм вет выставкын баһал харуулна ставкэ ехэ һони скэ Союзай Хитадай газар лаад, социалис зохёохы зорил лүүлхэдэнь соо амжалтануудые вет ба хитад а рондохи хани б хүгжөөхэ шухал тэй байһыень у дэб наһанай ба тэй хүнүүд иим дые бэшэнэ. ёһоор эбтэйгэ шэ тэдэнэрэй у

Марат Т

Пекин.

ХАНИ НҮХЭСЭЛНАЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭГ ЛЭ!

Һаяхан — үнгэрэгшэ жэлэй декабриин һүүл багта түүхын ба хэлэ, бэшэгэй факультедэй һуралсалай байшан соо буряад хэлэ, бэшэгэй ба түүхын отделениин һайндэр үнгэргэдэбэ. Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдта һуража байдаг студентнэрые энэ һайндэртээ урилаан байнабди. Энэ уулзалгада Монголой Арадай Республикаһаа ерэһэн студентнэр хабаадалсаа. Буряад хэлэ, бэшэгэй кафедрые даагша, профессор Э. Р. Раднаев ехэ һонирхолтойгоор үгэ хэлэжэ, энэ үдэшые нээбэ. Буряад литературын болон искусствын хүгжэлтэ тухай үгэ хэлэгшэ хөөрөө.

Совет-монгол ханн барисаанай бүлгэмэй Буряадай эмхинин правленийн түрүүлэгшын орлогшо, түүхын эрдэмэй доктор, профессор Д. Б. Улымжиевэй халуун баярые хүргэн, хүршэ хоёр арадуудай холбоо барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулан, монгол хэлэн дээрэ хэлэһэн үгыень манай айлшад Чулуун, Амгалан, Намдаг, Жаргалсайхан, Пүрэвсэн, Насанжаргал гэгшэд баяртайгаар уггаба.

Хоердохи курсын студентка Дарима Цыдыпцыренова манай студентнэрэй зүгһоо үгэ хэлээ.

Эсэстэнь манай айлшан Чулуун Монгол түлөөлэгшэдэй зүгһөө үгэ хэлэхэдээ: «Бидэ Улаан-Үдэ хотодо аха дүүнэрэйнгээ дунда мэтэажаһуунабди, уулзалгада урилгаһанайнгаа түлөө ехэ баяр хүргэнэбдби», — гэжэ мэдүүлсэ. Һүүлдэнь айлшадай уран гоё концертээ манда бэлэглээ. Тэдэнэр ирагуу һайхан дуугаа дуулажа, хатар наадаа харуулжа, машине ехэтэ баясуулаа. Түрэһэн гараһан нютаг, эжэ эсэгэнэр, элдин байгаали, Эхэ орон, хубисалта партн тухайгаа тэдэнэр прагуу гоёор дуулаба.

Чернин ЦЫРЕМПИЛОВ,
студент.

ДИССЕРТАЦИ ХАМГААЛБА

Шэнэ жэлэй урдахана Нева мүрэн дээрэ оршодог агууехэ хотоһоо баярта иимэ мэдээсэл ерэбэ: «СССР-эй Науканууудай академиин Сибириин отделениин Буряадай Ниитын эрдэмэй институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, дайнай болон ажалай ветеран Сергей Бадмаевич Будаев Ленинградай А. А. Жденовай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедтэ хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй докторой диссертаци амжалтатайгаар хамгаалба».

«Буряад нютаг хэлэнүүдэй үгын баялигые түүхын талаар зэргэсүүлһэн шэнжэлгэ» гэһэн темээр С. Б. Будаевай бэшэһэн худэлмэриие СССР-эй Науканууудай академиин Востоковедениин Институт, институдай худэлмэрилэгшэд, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй докторнууд, профессор С. Н. Иваноз, Г. Ц. Пюрбеев, Г. Ц. Биткеев, СССР-эй Науканууудай академиин гэшүүн-корреспондент, профессор Э. Р. Тенишев, СССР-эй Науканууудай академиин хэлэ, бэшэгэй институдай ахалагша научна худэлмэрилэгшэ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. А. Чеченоов болон нютаг хэлэ шэнжэлдэг бусад эрдэмтэд үндэроор сэгнээ.

С. БАБУЕВ,
БИОН-ой научна худэлмэрилэгшэ.

ЗАЛУУ ДУУШАДТАЙ УУЛЗАЛГА

Буряадай гүрэнэй дуу болон хатарай «Байгал» ансамблиин бүлэг залуу артистнууд һаяшаг Михайловкын совхозой ажалшадтай хани халуун уулзалга хэбэ.

Нэн түрүүн ансамблиин концертые хүтэлбэрилэгшэ З. Цыдыпов коллективэйнгээ ажал ябуулга тухай, оронойнгоо олохон хизаар, областьнуудаар гастрольдо ябадаг тухайгаа, мүн саашанхи зохёохы түсэбүүд тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Уулзалга дээрэ Буряадай АССР-эй габьяата артистка, дуушадай Бүхэроссин конкурснуудай дипломант Дарима Дугданова, «Сочи-84» гэжэ совет дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй Бүхэросоюзна конкурсын дипломант Андрей Чимитдоржиев гэгшэд зохёохы зам болон саашанхи түсэбүүд тухайгаа сугларагшадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Удаань дуушад нютагай зоной «Шэхэнэй шэмэг» болгон гоё һайхан концерт харуулаа.

Совхозой түбтэ болоһон уулзалгын удаа нютагай поэт Цыбикжап Найданов харагшадай зүгһөө артистнарта ехэ баяр хүргэжэ, тэдэнэртэ амжалтануудые хүсэбэ.

Совхозой түбэй һу һаалиин фермэдэ мүн лэ иимэ уулзалга эмхидхэгдээ.

В. ЦЫНГЕЕВ.

Захаамин.

СОЁЛШҮДОЙ СПАРТАКИАДА

Хурамхаан тосхондо районой соёлой худэлмэрилэгшэдэй түрүүшын спартакиада эндэхи дунда һүргуулинн спортшин байшан соо боложо үнгэрбэ. Тэрэниие соёлой худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райком эмхидхэжэ, болохон спортдо дуратайшуулые хабаадуулаа.

Хурамхаанай районой соёлой худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ З. М. Зарубина оролто үгэ хэлэжэ мүрысөөнүүдые нээгэ.

Спорттой ханилжа элүүр энхэ, архидалгагүй ажаһуудалай түлөө оролдожо байгшад олоороо сугларжа, спортсменүүдые хани халуунаар, илалтануудта зоригжуулан дэмжээ. Тиин нэгэдэхи һуурида районой соёлой-спортивна комплексын спортсменүүд, хоёрдохидо — КПСС-эй Хурамхаанай райкомой, гурбадахи һуурида редакци болон типографиин команданууд гараа. Иигэжэ спортын мүрысөөнүүдые амаралтын үдэр хараһандаа тосхоной улад зон ехэ баяртай.

Спартакиадын ахамад судья, партиин райкомой инструктор Д. В. Биликтуев мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, бэлиг шадабарияа харуулһандань командануудай гэшүүдтэ халуун баяр хүргөөд, шалгараһан нүхэдтэ шагналнуудые барюулаа.

Б. ДОНДУПОВ,
худөө бэшэгшэ.

ХУДЭЛМЭРИШЭДЫЕ БЭЛДЭДЭГ ГУЛАМТА

Нэгэ-хоёр жэлэй өмнө Ленинградай Кировийн нэрэмжэтэ үйлдвэрийн хотодо ажаллаа. Тэндэ ажаллаа. Тэндэ ажаллаа. Тэндэ